

ODPRTE DILEME NOVE GRADBENE ZAKONODAJE V SLOVENIJI

OPEN DILEMMAS OF THE NEW CONSTRUCTION LEGISLATION IN SLOVENIA

prof. dr. Matjaž Mikoš, univ. dipl. inž. grad.

matjaz.mikos@fgg.uni-lj.si

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo
in geodezijo, Jamova c. 2, Ljubljana

Strokovni članek

UDK 2-274.2:69(497.4)

Povzetek | Prenovljena gradbena zakonodaja, sprejeta leta 2017, je bila v strokovnih krogih deležna številnih kritik, a tudi podpore, odvisno, katera interesna skupina jo je presojala. V prispevku so navedene nekatere odprte dileme nove gradbene zakonodaje, ki zahtevajo argumentirano razpravo, umaknjeno iz medijev in ob sodelovanju različnih udeležencev, ki jim gradbena zakonodaja določa pogoje dela. Med zainteresirane strokovnjake se gotovo uvrščajo gradbeniki, saj je Gradbeni zakon osrednji del prenovljene gradbene zakonodaje. V prispevku so obravnavane izbrane dileme, čeprav se jih je v razburkani strokovni razpravi po uveljavitvi nove gradbene zakonodaje pojavilo kar nekaj, odvisno, v kateri vlogi so se videli razpravljavci: investitorja, projektanta, nadzornika, izvajalca, revidenta, izobraževalca ... V korist vseh strok, ki sodelujejo v kompleksnem prepletu graditve objektov in slovenske družbe v celoti so nujni popravki veljavne gradbene zakonodaje, ki ne bodo le kozmetični, saj bodo morali odpraviti nepotrebne anomalije. Ključne besede: avtorske pravice, Gradbeni zakon, graditev, inženirska zbornica, vodenje projektov

Summary | The revised construction legislation in Slovenia adopted in 2017 has received a great deal of criticism, but also support, in expert circles, depending on the stakeholder considering it. The paper outlines some of the open dilemmas of the new construction legislation in Slovenia that require an argumentative discussion, withdrawn from the media and with the participation of various actors, to whom the Construction Act defines working conditions. Among interested professionals there are certainly civil engineers, as the Construction Act is a central part of the revised construction legislation. Selected dilemmas are discussed in the paper, although in the heated professional debate following the enforcement of the new construction legislation, there appeared quite some dilemmas, which varied according to the role of the discussants: investor, designer, supervisor, contractor and construction manager, auditor, educator, etc. For the benefit of all the professions involved in the complex interconnection of building construction sector and the Slovenian society as a whole, corrections to the new construction legislation are necessary, which will not only be cosmetic, as they should eliminate unnecessary anomalies. Key words: chamber of engineers, construction law, construction, copyright, project management

1 • UVODNA RAZMIŠLJANJA

Zadnja prenova gradbene zakonodaje se je zgodila v želji po manjši regulaciji strokovnih profilov v Evropi in med izbrane profile je politika uvrstila tudi področje gradbeništva in strokovnjake, ki sodelujejo pri graditvi objektov.

Izvedba prenove gradbene zakonodaje je potekala predvsem politično: brez celovite strokovne analize obstoječe zakonodaje, zakaj je v novi gradbeni zakonodaji ukinjena obveznost revidiranja projektne dokumentacije (predlagana je bila za prvo bistveno zahtevo o mehanski odpornosti in stabilnosti in drugo bistveno zahtevo o varnosti pred požarom) (15. člen, (GZ, 2017)). Glavni motor prenove je bil sicer prezapleten in predolg postopek izdaje gradbenega dovoljenja.

Inženirska zbornica Slovenije (IZS)¹ in Zbor za oživitvev in razvoj slovenskega gradbeništva (ZORG, ustanovljen 2014) sta se aktivno vključila v postopek spreminjanja gradbene zakonodaje in pošiljala pripravljavcu zakona svoje pripombe,^{2,3} podobno je storila tudi Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani.⁴

Ministrstvo za okolje in prostor, ki je vodilo pripravo prenove gradbene zakonodaje kot resorno ministrstvo, je po sprejemu nove

gradbene zakonodaje sprejelo obvezno navodilo upravnim enotam,⁵ da je vloga vodje projekta (kar sploh ni reguliran poklic) za stavbe izključno namenjena pooblaščenim arhitektom – s tako »razlago« 12. člena ZAID se je postavilo na stran arhitekturne stroke v duhu njene kulturne in umetniške vloge in poslanstva, ki ji namenja poseben status na področju graditve objektov, predvsem stavb. Več o tem »zapletu« v nadaljevanju prispevka.

Spor med arhitekti in (gradbenimi) inženirji, pogojno med Zbornico za arhitekturo in prostor (ZAPS) in Inženirsko zbornico Slovenije (IZS), je moč interpretirati kot interesni boj za prevzemanje vloge in obsega dela na področju graditve objektov, ki je zapadlo v krizo po letu 2009, ko naj bi bili arhitekti zapolnili mesto in praznino, ki je nastala zaradi vpisne suše na gradbenih fakultetah v Sloveniji in potencialnega pomanjkanja gradbenih strokovnjakov v praksi. Več o tem na koncu prispevka.

V času spreminjanja gradbene zakonodaje in ob ponujenih rešitvah se je gradbenikom pogosto ponujalo vprašanje, zakaj govorimo o Gradbenem zakonu in ne o (eno)stanovanjskem zakonu. Mnoge rešitve, ki so našle mesto v novem Gradbenem zakonu, so dobre

rešitve za področje graditve eno- in dvostanovanjskih stavb, a ne tudi nujno dobre rešitve za mnoge druge stavbe in inženirske objekte. Prav tako ni jasno, kaj je bil vzrok preimenovanja starega Zakona o graditvi objektov (ZGO) v Gradbeni zakon (GZ) – morda se sliši ironično, a prenovljeni in preimenovani Gradbeni zakon je naletel na precej odklonilnih mnenj prav pri gradbenikih.

Po sprejetju nove gradbene zakonodaje (t. i. zakonskega trojčka) so se v medijih začela prerekanja med udeleženci graditve objektov o tem, kdo je kaj pridobil in/ali kaj izgubil – odprle so se še stare zamere. Medijska vojna ne pelje nikamor, polni stolpce medijev, a na odločevalca (politiko, vlado in parlament) vpliva bolj malo.

Kljub vsemu se ne moremo znebiti občutka, da je določena sprememba pravkar prenovljene gradbene zakonodaje nujna. To bo sicer sprejel slovenski parlament, stroka pa mora pri tem argumentirano razpravljati in ščititi svoje interese v okviru spoštovanja sožitja ter znanja in kompetenc drugih, ki sodelujejo v postopkih ustvarjanja grajenega okolja.

V nadaljevanju bom navedel nekatere odprte dileme nove gradbene zakonodaje, ki jih vidim kot pooblaščen inženir s področja gradbeništva ter kot dekan Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani.

2 • ALI SO ARHITEKTI ŠE INŽENIRJI?

Arhitekti v novi gradbeni zakonodaji

Začnimo z dilemo v naslovu poglavja, ki se odpira kar sama, saj je v večjem delu nove gradbene zakonodaje uporabljeno poimenovanje »arhitekti in inženirji«, recimo že v naslovu Zakona o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID, 2017). Odgovor na zgornje vprašanje je precej jase – in sicer je negativen, saj imamo vsi vtis, da je po tem zakonu arhitekt nekaj več in seveda tudi in predvsem nekaj drugega kot inženir.

Nova gradbena zakonodaja se torej vrti okoli arhitektov in inženirjev, pri čemer so arhitekti skupaj s krajinskimi arhitekti in prostorskimi načrtovalci združeni v Zbornici za arhitekturo

in prostor (ZAPS, www.zaps.si) inženirji zelo različnih strok, ne le gradbeni inženirji, pa delujejo združeni in Inženirski zbornici Slovenije (IZS, www.izs.si). Obe zbornici sta samostojni od leta 2004, pred tem so tudi arhitekti delovali v IZS. Zbornici delujeta po dveh različnih principih, in sicer so v ZAPS organizirane tri sekcije: arhitektov, krajinskih arhitektov in prostorskih načrtovalcev, odločanje je po sistemu »vsak član ima en glas«, v IZS pa je sekcij šest, prevladuje sekcija gradbenih inženirjev, odločanje pa je blizu proporcionalnega, »vsaka sekcija ima enako število glasov« v škodo največje sekcije gradbenih inženirjev. Ne pozabimo tudi na dejstvo, da so na Univerzi v

Ljubljani bili arhitekti skupaj z gradbeniki in geodeti del Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo (FAGG) vse do leta 1995, ko so stopili na samostojno pot na Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani (UL FA).

ZAPS v veliki meri svoje poslanstvo izpolnjuje z organiziranjem (razpisovanjem) natečajev, to je postopkov za izbiro najustreznejših arhitekturnih, krajinskoarhitekturnih in urbanističnih rešitev. Dokument »Arhitekturna politika Slovenije: arhitektura za ljudi«⁶ (Žižič, 2018) v poglavju 2. Pametna rast arhitekturnim in urbanističnim natečajem namenja pomembno vlogo pri zagotavljanju ciljev arhitekturne politike – druga poglavja tega za arhitekto zelo pomembnega dokumenta, so še: 1. Kakovostna arhitektura; 3. Trajnostni razvoj in 4. Vključujoča arhitektura.

¹ Osnutek gradbenega zakona za stroko nesprijemljiv, Delo in Dom, št. 40, leto 23, str. 25, 30. 12. 2015.

² Zapisnik sestanka odbora ZORG z dne 5. 1. 2016.

³ Sporočilo za javnost z dne 12. januarja 2016 – ZORG: Ministrstvo naj Gradbeni zakon spiše na novo.

⁴ Dopis UL FGG št. 017-1/2016 z dne 6. 1. 2016; ministrici ga. Majcen (MOP) o stališču UL FGG do predloga nove prostorsko-načrtovalske in gradbene zakonodaje.

⁵ Zadnje navodilo z dne 12. 6. 2019, poslano vsem upravnim enotam, ZAPS in IZS.

⁶ Arhitekturno politiko Slovenije pod naslovom »Arhitektura za ljudi« je sprejela Vlada Republike Slovenije na seji 31. 8. 2017.

Arhitekturna politika je razumljena kot okvir za dolgoročno razpravo o nacionalni arhitekturni politiki in kot podlaga za sprejem zakonodaje, ki bo imela neposreden vpliv na kakovostno oblikovan prostor in arhitekturo. Cilji arhitekturne politike so tudi skladni z deklaracijo iz Davosa z naslovom Za kakovostno kulturo gradnje (Baukultur).⁷ Ministrstvo za kulturo na svojih spletnih straneh navaja, da se cilji deklaracije skoraj v celoti odražajo tudi v slovenski arhitekturni politiki »Arhitektura za ljudi«, zato pričakujejo, da bodo vse te aktivnosti tudi v slovenskem prostoru pripomogle k razmisleku o našem grajenem prostoru in konstruktivnem delovanju vseh nas, da na različnih ravneh in po svojih zmožnostih prispevamo k izboljšanju stanja našega grajenega prostora. Arhitekt je torej tisti strokovnjak, ki zagotavlja izvajanje arhitekturne politike v duhu Baukultur – kulture gradnje.⁸

nica 1) in tako za ZAPS med drugim določa, da ZAPS deluje na področju prostorskega načrtovanja, arhitekture in krajinske arhitekture, tudi arhitekturnega in krajinskoarhitekturnega projektiranja ter strokovnih izpitov za odgovorno projektiranje načrtov arhitekture in krajinske arhitekture. ZAPS tudi sprejema kodeks poklicne etike pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev ((Kodeks, 2005), (Krajcar, 2018)). O graditvi posebnih zadolžitvev ZAPS ni imel. ZAPS je tudi imel zakonsko določilo, da »predlaga ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve, izdajo pravilnika o izvedbi javnih natečajev za pridobivanje strokovnih rešitev v prostorskih aktih ter za urbanistične, krajinske in arhitekturne rešitve nameravanih gradenj«. V domeni ZAPS so bile arhitekturne, krajinske in urbanistične rešitve nameravanih gradenj, ne

pozabimo, da je ZGO-1 bil zakon o graditvi objektov, ki je graditev specifično delil na tri faze ali področja dela, in sicer na: a) projektiranje, b) gradnjo in c) vzdrževanje.

Arhitekti in univerza

Habilitacijska merila Univerze v Ljubljani ponujajo delni odgovor na zastavljeno vprašanje, ali so arhitekti še inženirji. Na UL FA poznajo 4 habilitacijska področja: *Arhitektura, Urbanizem, Oblikovanje in Arhitekturna tehnologija*. Na UL FGG poznajo 3 habilitacijska področja: *Geodezija in geoinformatika, Gradbeništvo in okoljsko inženirstvo, Načrtovanje in urejanje prostora*. Iz zapisnikov Habilitacijske komisije Univerze v Ljubljani je razvidno, da želi UL FA že več let doseči spremembo interpretacije meril UL FA, ki jih potrjuje Habilitacijska komisija UL in Senat UL. Iz razpoložljive dokumentacije⁹ sledi, da si UL FA prizadeva omogočiti izvolitev v naziv visokošolskega učitelja po pretežno znanstveni oziroma pretežno umetniški poti, pri čemer naj bi se habilitacijska merila na UL FA razlikovala za znanstveno-tehnično področje (*Arhitekturne tehnologije*) in znanstveno-družboslovna področja (*Arhitektura, Urbanizem, Oblikovanje*). Web of Science (Clarivate Analytics) uvršča področje *Arhitekture, Oblikovanja in Urbanistično oblikovanje* v indeks Art & Humanities (A&HCI), torej na področje humanistike in družboslovja, *Urbanistično planiranje* v indeks Social Sciences (SSCI), torej med družboslovne znanosti, in *Arhitekturno tehnologijo* v indeks Science (SCI), torej na področje znanosti. Morda je zato bila izražena na Univerzi v Ljubljani tudi želja, da bi bilo mogoče na UL FA pridobiti habilitacijo celo po kombinirani poti – s kombinacijo znanstvene in umetniške poti kandidata (v poljubnem razmerju?). Na osnovi zgornje razprave je težko razumeti, zakaj naj bi znanje magistrstrov inženirjev arhitekture na področju projektiranja stavb bistveno presega lo znanje magistrstrov inženirjev gradbeništva. UL FA meni, da zato, ker naj bi bili študijski programi UL FGG »usmerjeni predvsem v vodenje nadzora, stremijo pa tudi po tem, da obvladujejo vodenje gradnje, v kolikor ta pojem zakonodaja sploh vpelje«.¹⁰

Posledica te dualnosti pri habilitiranju učiteljev na UL FA je ta, da ima samo polovica visokošolskih učiteljev opravljen doktorat zna-

ZAPS	IZS
določa strokovna načela na področju prostorskega načrtovanja, arhitekture in krajinske arhitekture	določa strokovna načela na področju graditve objektov
predlaga ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve, izdajo pravilnika o izvedbi javnih natečajev za pridobivanje strokovnih rešitev v prostorskih aktih ter za urbanistične, krajinske in arhitekturne rešitve nameravanih gradenj	predlaga ministru, pristojnemu za prostorske in gradbene zadeve, izdajo pravilnika o izvedbi javnih natečajev za pridobivanje konstrukcijskih, tehnoloških in drugih inženirskih rešitev nameravanih gradenj
skrbi za strokovno izpopolnjevanje na področju prostorskega načrtovanja, arhitekturnega in krajinskega projektiranja ter sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov	skrbi za strokovno izpopolnjevanje na področju gradbenega in drugega projektiranja ter opravljanja geodetske dejavnosti in sodeluje pri pripravi izobraževalnih programov
skrbi za strokovni razvoj in neodvisnost prostorskega načrtovanja ter arhitekturnega in krajinsko-arhitekturnega projektiranja ...	skrbi za strokovni razvoj in neodvisnost gradbenega in drugega projektiranja, revidiranja projektne dokumentacije, vodenja del in opravljanja nadzora pri graditvi objektov ter geodetskih storitev ...
sprejema kodeks poklicne etike pooblaščenih arhitektov, pooblaščenih krajinskih arhitektov in pooblaščenih prostorskih načrtovalcev	sprejema kodeks poklicne etike pooblaščenih inženirjev

Preglednica 1 • Primerjava nalog ZAPS in IZS pred sprejetjem nove gradbene zakonodaje (vir: ZGO-1 NPB16, 2019; 110. člen). Opomba: okrepjeno in podčrtano besedilo je avtorjev poudarek.

110. člen ZGO-1 (ZGO-1-NPB16, 2019) opredeljuje delovno področje ZAPS in IZS (pregled-

pa tudi gradnja sama kot tudi ne gradbeno projektiranje katerihkoli objektov po ZGO-1. Ne

⁷ Deklaracija je bila sprejeta v Davosu januarja 2018, dostopno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/ARHITEKTURA/a53a40671e/Davos_Deklaracija_koncna.pdf.

⁸ Nekako mešamo izraza »graditev« in »gradnja«, ki sta del procesa graditve.

⁹ Zapisnik 13. seje Habilitacijske komisije Univerze v Ljubljani z dne 24. 4. 2019.

¹⁰ Dopis UL FA št. 071-3/2019-5 z dne 10. 8. 2019 – odgovor dekana UL FA na članek »Je vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir«, časopis DELO, 10. 8. 2019.

nosti, vendar ne nujno na področju naravoslovja in tehnike, temveč tudi humanistike in družboslovja. Zanimivo vprašanje je, zakaj ima potemtakem diplomant/-ka tega študija

naziv magister inženir/-ka arhitekture (mag. inž. arh.). Po uveljavitvi umetniškega doktorata bo meja med družboslovjem in inženirstvom (tehniko) na področju arhitekture in zaradi

prenovljene gradbene zakonodaje tudi na področju graditve objektov (stavb in inženirskih objektov) vse bolj zabrisana ali vsaj zamegljena.

3 • POKLICNE NALOGE POOBLAŠČENIH ARHITEKTOV IN INŽENIRJEV

V 4. členu Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID, 2017) opredeljuje poklicne naloge pooblaščenih arhitektov in inženirjev (začetek citata).

(1) Poklicne naloge **pooblaščenega arhitekta** so arhitekturno projektiranje objektov, zlasti stavb in odprtega prostora, vodenje izdelave občinskih podrobnih prostorskih načrtov kakor tudi sodelovanje pri izdelavi drugih prostorskih izvedbenih aktov v delu, ki se nanaša na urbanizem in strokovno področje arhitekture.

(2) Poklicne naloge **pooblaščenega inženirja** so gradbeno-tehnično projektiranje objektov, sodelovanje pri izdelavi prostorskih aktov v delu, ki se nanaša na njegovo strokovno področje, ter izvajanje gradbenih, obrtniških in inštalacijskih del, pri čemer se:

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **gradbeništva** nanašajo na strokovno področje gradbene stroke, zlasti na izdelavo načrtov gradbenih, geotehničnih, voziščnih in podobnih konstrukcij stavb in drugih objektov ter drugih posegov v prostor in njihovo izvedbo, izdelavo gradbenih načrtov gradbenoinženirskih objektov, izdelavo statičnih in potresnih analiz, študij potresne ogroženosti objektov in geološko-geomehanskih analiz temeljnih tal ter preskušanje gradbenega materiala;

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **elektrotehnike** se nanašajo na strokovno področje elektrotehniške stroke, zlasti na sisteme, postroje, opremo, naprave in inštalacije proizvodnje, prenosa, distribucije, transformacije in akumuliranja električne energije, uporabe električne energije, zaščite pred delovanjem strele in drugih prenapetosti, zaščite pred negativnimi učinki delovanja električne energije, razsvetljave, upravljanja, regulacije, avtomatizacije, meritev, krmiljenja, signalizacije in nadzorov, protieksplzijskega, požarnega in tehničnega varovanja, medijskih tehnologij, telekomunikacij in informacijskih tehnologij;

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **strojništva** se nanašajo na strokovno področje strojne stroke, zlasti na

področje energetike in inštalacij v stavbah in gradbenoinženirskih objektih, tehnološke opreme in postrojenja, hidro-, termo- in nuklearnoenergetskih postrojenj ter prenosnih in distribucijskih cevovodov;

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **tehnologije** se nanašajo na strokovno področje tehnoloških strok, zlasti na področje kemije in kemijske tehnologije, živilske, farmacevtske, lesarske in tekstilne tehnologije, metalurgije, sanitarnega inženirstva, zootehnike, biotehnologije, tehnologije tehniških proizvodov ter na področje gozdarstva in varnosti in zdravja pri delu;

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **požarne varnosti** se nanašajo na načrtovanje ukrepov požarne varnosti in

– poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **geotehnologije in rudarstva** se nanašajo na strokovno področje geotehnologije in rudarstva, zlasti na področje geotehničnih konstrukcij, geotehnologije ter izkopov in podgradnje za podzemne objekte.

(3) Poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **geodezije** se nanašajo na strokovno področje izvajanja geodetske dejavnosti, ki zajema izvajanje geodetskih nalog v skladu s predpisi, ki urejajo evidentiranje nepremičnin, geodetsko izmero in naloge v skladu s predpisi o državnem geodetskem referenčnem sistemu, geodetske meritve, povezane s projektiranjem, gradnjo in uporabo objektov, zakoličbo objektov, izdelavo geodetskih načrtov, kontrolnih opazovanj in izdelavo deformacijskih analiz, transformacije podatkov med različnimi državnimi koordinatnimi sistemi in kartiranje, obdelavo, analizo in interpretacijo prostorskih podatkov.

(4) Poklicne naloge pooblaščenega inženirja s področja **prometnega inženirstva** se nanašajo na strokovno področje prometa, zlasti na dimenzioniranje horizontalnih elementov prometnih površin, načrtovanje in izdelovanje tehnoloških načrtov v prometu, izdelavo prometnih študij in prometnih modelov ter mobilnostnih načrtov, načr-

tovanje prometne signalizacije, prometnih omrežij, ki temeljijo na prometnih modelih in prometnih napovedih, prometnih zapor, omrežja javnega potniškega prometa in konceptualnih zasnov prestopnih točk (postajališč), zasnov območij za pešce in umirjenega prometa, načrtovanje in izvajanje ukrepov za povečanje prometne varnosti, načrtovanje prometne infrastrukture, načrtovanje, razvoj in implementacijo transportnih tehnologij in inteligentnih transportnih sistemov.

(5) Poklicne naloge pooblaščenega **krajinškega arhitekta** so krajinsoarhitekturno projektiranje objektov, krajin in odprtega prostora ter sodelovanje pri izdelavi prostorskih izvedbenih aktov, v delu, ki se nanaša na strokovno področje krajinške arhitekture.

(6) Poklicne naloge pooblaščenega **prostorskega načrtovalca** so vodenje izdelave prostorskih izvedbenih aktov.

(7) Med poklicne naloge pooblaščenega arhitekta, pooblaščenega inženirja in pooblaščenega krajinškega arhitekta sodijo tudi nadzor nad gradnjo, izdelava izvedenskih mnenj, elaboratov in študij s strokovnega področja, za katerega so pooblaščeni, kot tudi svetovanje in zastopanje naročnika ter vodenje investicije.

(konec citata)

Prebiranje poklicnih nalog hitro privede do sklepa, da je ta člen spisan nehomogeno, saj so naloge pri posameznih področjih spisane različno, nekatere zelo podrobno, druge bolj pregledno. Nujna bi bila prevetritev 4. člena (ZAID, 2017) v smislu navajanja strokovnih nalog, ki jih inženirji res pridobijo v ustreznih študijskih programih, kjer z uspešnim zaključkom študija pridobijo strokovne nazive, ki se uporabljajo v ZAID. Problematične se zdijo opredelitve:

– področja prometnega inženirstva (angl. traffic engineering) kot posebnega poklica izven gradbeništva (angl. civil engineering), usmerjenega bolj v logistiko in promet, manj pa v prometno inženirstvo (konstrukcije) in prometno infrastrukturo;

– navajanje geotehničnih konstrukcij med poklicne naloge na področju geotehnologije in rudarstva;

– navajanje možnosti, da pooblaščeni krajinški arhitekt izvaja nadzor nad gradnjo.

Pozitivna stran podrobnega navajanja kompetenc (poklicnih nalog) reguliranih poklicev (PA, PI, PKA in PPN) in za pooblaščenca inženirje še podrobneje kompetenc (poklicnih nalog) inženirjev posameznih strok je dejstvo, da lahko

navedene naloge opravlja samo ta poklic in ne kateri koli drug poklic. V alineji 7 4. člena ZAID je tako navedeno, da je npr. izdelava izvedenskih mnenj, elaboratov in študij s strokovnega področja, za katero so inženirji

pooblaščen, sestavni del njihovih nalog in ne nalog drugih poklicev. Izjema so sodni izvedenci, ki niso pooblaščen inženirji in pišejo izvedenska mnenja, nujna bi bila uskladiitev z normami nove gradbene zakonodaje.

4 • VODJA GRADNJE KOT REGULIRANI POKLIC?

V 1. členu (področje uporabe) (ZGO-1, 2002) je določeno: »(3) *Graditev objekta po tem zakonu obsega projektiranje, gradnjo in vzdrževanje objekta.*« Zakon se je torej nanašal na graditev objektov, kjer je gradnja ob projektiranju in vzdrževanju objekta ena od treh sestavnih delov procesa graditve objektov. Zakon o graditvi objektov je leta 2002 (ZGO-1, 2002) v 2. členu tudi definiral naslednje pojme (začetek citata):

- objekt je s tlemi povezana stavba ali gradbeni inženirski objekt, narejen iz gradbenih proizvodov in naravnih materialov skupaj z vgrajenimi inštalacijami in tehnološkimi napravami;
- stavba je objekt z enim ali več prostori, v katere človek lahko vstopi in so namenjeni bivanju ali opravljanju dejavnosti;
- nestanovanjska stavba, namenjena javni rabi, je stavba, katere raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, kot so hotel, motel, gostilna in podobna nastanitvena stavba, banka, pošta, urad in podobna poslovna stavba, stavba za trgovino in storitve, stavba železniške in avtobusne postaje, letališča in pristaniškega terminala, postaja žičnice, garažna stavba in podobne stavbe za promet in komunikacije, stavba za razvedrilo, muzej, knjižnica, šolska stavba in druge stavbe za izobraževanje, stavba za bolnišnično ali zavodsko oskrbo, športna dvorana, stavba za čiščenje in opravljanje verskih dejavnosti in podobna nestanovanjska stavba;
- gradbeni inženirski objekt je objekt, namenjen zadovoljevanju tistih človekovih materialnih in duhovnih potreb ter interesov, ki niso bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbah.

(konec citata)

Vpogled na splet (ZGO-1- NPB16, 2019) pokaže, da se zgoraj navedeni pojmi s spremembo zakonodaje ((ZGO-1A, 2004), (ZGO-1B, 2007), (ZGO-1C, 2009)) niso spreminjali. Ob-

jekti se torej delijo na inženirske objekte (ti niso namenjeni bivanju in ne gre za opravljanje dejavnosti v stavbah) in stavbe, te pa naprej na stanovanjske stavbe (stavbe, namenjene bivanju) in nestanovanjske stavbe, namenjene opravljanju dejavnosti. Te izraze lahko preverimo v Gradbenem zakonu (GZ, 2017), ki opredeljuje naslednje pojme (začetek citata):

1. *bisvene zahteve so gradbenotehnične lastnosti, ki jih morajo izpolnjevati objekti za zagotavljanje njihove varne in učinkovite rabe;*
2. *dokončanje gradnje je konec izvajanja del, ki zagotavlja izpolnjevanje bistvenih zahtev in minimalno komunalno oskrbo objekta;*
3. *drugi gradbeni poseg je posledica gradbenih del, ni stavba ali gradbeni inženirski objekt, ter pomeni poseg v fizične strukture na zemljskem površju in pod njim ter trajno spreminja podobo ali rabo prostora;*
4. *enostavni objekt je objekt tako majhnih dimenzij, da se v njem ne more zadrževati večje število oseb, konstrukcijsko enostaven in prostorsko manj zaznaven;*
5. *gradbeni inženirski objekt je objekt, ki ni stavba in ni drug gradbeni poseg; in sicer so to objekti prometne infrastrukture (ceste, železniške proge, letališke steze, mostovi, viadukti, predori in podhodi, pristanišča, plovne poti, pregrade in jezovi ter drugi vodni objekti), cevovodi, komunikacijska omrežja in elektroenergetski vodi, industrijski gradbeni kompleksi, športna igrišča in drugi gradbenoinženirski objekti;*
6. *gradnja je izvedba gradbenih in drugih del, povezanih z gradnjo, ki obsega novogradnjo, rekonstrukcijo, vzdrževanje objekta, vzdrževalna dela v javno korist, odstranitev in spremembo namembnosti;*

...

25. *objekt je stavba, gradbeni inženirski objekt ali drug gradbeni poseg, narejen z gradbenimi, zaključnimi gradbenimi ali inštalacijski-*

mi deli, sestavljen iz gradbenih proizvodov, proizvodov ali naravnih materialov, skupaj s trajno vgrajenimi inštalacijami in napravami v objektu, ki so namenjene delovanju objekta. (konec citata)

V Zakonu o graditvi objektov (ZGO-1, 2002) ni bilo določbe o odgovornem vodji projekta z zahtevo o prevladujoči stroki. Tudi sprememba zakonodaje leta 2004 tega ni spremenila (ZGO-1A, 2004). Leta 2007 spremembe in dopolnitve zakonodaja doda zahtevo o odgovornem vodji projekta iz prevladujoče stroke, in sicer 45. člen (odgovorni projektant) dobesedno določa: »(3) *Kot odgovorni vodja projekta nastopa odgovorni projektant iz stroke, ki pri nameravani gradnji glede na namen objekta prevladuje.*« (ZGO-1B, 2007)

V praksi so to vlogo po spremembi leta 2007 še naprej prevzemali tako arhitekti kot tudi inženirji. V medijih se je večkrat pojavilo mnenje, da je to bilo narobe in da je sedaj po uveljavitvi nove gradbene zakonodaje čas, da se leta 2007 uveljavljena sprememba vendarle začne spoštovati, in to predvsem pri stavbah, kjer naj bi vloga vodje projekta pripadla izključno pooblaščenim arhitektom.

Novi Gradbeni zakon (GZ, 2017) je povzel tako določilo, a ne dobesedno. GZ tako glede projektanta v 12. členu določa: »(3) *Projektant mora za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje (v nadaljnjem besedilu: vodja projekta) in ki zanj opravlja poklicne naloge v eni od predpisanih oblik v skladu z zakonom, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. Vodja projekta koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo potrdi.*«

V čem vidim problematičnost zapisa:

- Pri odločanju o prevladujoči stroki se v GZ uporabi izraz »namen gradnje« in ne več »namen objekta«, kot je to bilo določeno v ZGO-1C, in se vseeno govori o kontinuiteti opredelitvi o prevladujoči stroki, češ da je zapisana od leta 2007, a se samo ni izvajala.¹¹ Mešanje obeh izrazov je vidno tudi v obveznem navodilu MOP iz junija 2019

¹¹ Morda gre res samo za podrobnost, a hudič se skriva prav v njih; ali je zakonodajalec želel vnesti pomensko razliko pri opredelitvi prevladujoče stroke, ne vemo, se pa v medijskih zapisih stalno ponavlja opredelitev prevladujoče stroke glede na namen objekta, in ne, kot je pravilno, glede na namen gradnje – zadnji tak primer je odziv predsednika ZAPS g. Tomaža Krištofa v PP, 12. 10. 2019.

(povzeto po IZS, 2019, kjer je dodan kritični komentar IZS na to navodilo).

- Po temeljitim razmisleku se ne moremo znebiti občutka, da je namen objekta povezan z vrsto in uporabo objekta (stanovajska stavba recimo), medtem ko je pojem »namen gradnje« nedvomno ločen od namena objekta, ampak govori o gradnji sami – namen gradnje je lahko le dokončanje gradnje, torej sploh ne gre za projektiranje, ampak gradnjo samo.
- Zahteva je zapisana pri projektantu in njegovi obveznosti, da za vodenje izdelave projektne dokumentacije določi pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje.
- Gre za zapis, ki očitno omogoča različna tolmačenja, kar gotovo ni dobro, saj omogoča nagibanje tehničarja v eno ali drugo smer.¹²

Mnenje MOP, da je vodja del za stavbe lahko le pooblaščen arhitekt, ne zdrži presoje. Za razumevanje zapišimo, da je (ZGO-1, 2002) graditev objektov razdelil na projektiranje, gradnjo in vzdrževanje objektov, GZ pa navaja, da se

namen zakona uresničuje s projektiranjem, dovoljevanjem, gradnjo, uporabo, vzdrževanjem in inšpekcijskim nadzorom.

Če je imel MOP v mislih določbo iz leta 2007, ki enakopravno govori o odgovornih projektantih iz stroke, ki **prevladuje glede na namen objekta**, bi za stavbe morda to bilo še razumljivo (predvsem le za eno- in dvostanovajske stavbe), da arhitektura kot stroka prevladuje pri teh vrstah stanovanjskih stavb. Če pa gre za gradnjo zahtevnejših objektov (tudi v primeru stavb), postajajo vse bolj pomembne bistvene zahteve za objekte, ki jih zakon določa »*kot gradbenotehnične lastnosti, ki jih morajo izpolnjevati objekti za zagotavljanje njihove varne in učinkovite rabe*« (3. člen, (GZ, 2017)). Ali so pri nestanovanjskih stavbah (bolnišnicah, letališčih, muzejih, hotelih, žičniških stavbah itd.) pooblaščen inženirji gradbene stroke res neprevladujoča stroka **glede na namen gradnje** (dokončanje gradbenih del in izvedba konstrukcije, ki izpolnjuje bistvene zahteve) v primerjavi s pooblaščenimi arhitekti?

Vodenje projekta je odgovorna naloga, čeprav GZ v svojem 12. členu daje vodji projekta le

nalogo koordinacije izdelave projektne dokumentacije in obveznost njene potrditve. V zakonskem besedilu ni opredeljene nobene odgovornosti, ki bi izhajala iz te koordinacije. Tukaj je zakonodajalec zavedel vse stroke, ki sodelujejo pri graditvi objektov, da eni vidijo v imenu vodje projekta resnično vodenje in s tem odgovornost za rezultat, drugi pa razumejo še besedilo naprej, ki pove, da je to vodenje pravzaprav koordinacija in podpis. Mnenje, da je vodja projekta glavni odločevalec pri projektu,¹³ je na trilih nogah, saj zakonodajalec ni zapisal, da vodja projekta koordinira in odloči, res pa je, da izdelek podpiše in si zanj skladno z razumevanjem svoje vloge kot arhitekt v primeru stavbe pripiše avtorstvo izdelka (na osnovi svoje arhitekturne zasnove). Nujno je torej razrešiti vlogo vodje projekta skozi oči ne le prevladujoče stroke in kako jo razumemo, temveč tudi prevzemanje odgovornosti za vodenje (koordinacijo in podpisovanje) projektne dokumentacije in prilaščanje avtorskih pravic pri tem brez pravne osnove (IZS, 2019). Izdelovalci projektne dokumentacije ne bi smeli imeti odgovornosti, vodja projekta pa zasluži in apriornih avtorskih pravic (Kranjc, 2014).

javnost na področju družboslovja in humanistike.

UL FGG je bila na osnovi zgoraj navedenih dejavnosti (Priloga 2, (Statut, 2019)) in na osnovi ustrezne vloge na Inženirsko zbornico Slovenije (IZS) avgusta 2019 skladno s 14. členom Gradbenega zakona vpisana na seznam gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost (Seznam, 2019g), pod evidenčno številko podjetja 3058¹⁴ med 1211 vpisanimi podjetji na IZS. Med njimi ne najdemo Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani (UL FA). Zakaj ne?

Senat Univerze v Ljubljani je maja 2018 sprejel seznam dejavnosti UL FGG, marca 2019 pa še seznam dejavnosti UL FA skladno s Pravilnikom o izogibanju nasprotjem interesov in delu izven Univerze v Ljubljani (Pravilnik, 2018) – seznam povzemamo s seznama dejavnosti članic UL (priloga v (Pravilnik, 2018)):

a) UL FA:¹⁵ M 72 Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost – M 72.1 Raziskovalna

5 • UNIVERZE IN GRADITEV OBJEKTOV

Ali lahko zaposleni na univerzah sodelujejo pri graditvi objektov, in če, kako? Ali lahko univerza projektira, in če da, ali le za svoje potrebe ali tudi na trgu?

Statut Univerze v Ljubljani, v okviru katere kot članici delujeta Fakulteta za arhitekturo (UL FA) in Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (UL FGG), v svoji prilogi 1 ((Statut, 2019) str. 59) določa študijska področja svojih članic – dodana je šifra po KLASIUS-klasifikaciji in v oklepaju študijski programi na posameznem področju:

- a) Fakulteta za arhitekturo: (58) arhitektura in gradbeništvo (arhitektura in urbanizem);
- b) Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: (44) fizikalne in kemijske vede; (58) arhitektura in gradbeništvo (gradbeništvo, prostorsko in urbanistično planiranje); (52) tehniške vede (geodezija); (85) varstvo okolja (varstvo okolja).

Statut Univerze v Ljubljani v svoji prilogi 2 (Statut, 2019; str.61) določa dejavnosti univerze in svojih članic – dejavnosti, ki jih opravljajo članice univerze v svojem imenu in za svoj račun, so:

- a) UL FA: M 71.111 Arhitekturno projektiranje, M 71.112 Krajsko arhitekturno, urbanistično in drugo projektiranje, M 71.129 Druge inženirske dejavnosti in tehnično svetovanje, M 71.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije.
- b) UL FGG: M 71.111 Arhitekturno projektiranje, M 71.112 Krajsko arhitekturno, urbanistično in drugo projektiranje, M 71.129 Druge inženirske dejavnosti in tehnično svetovanje, M 71.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije, **M 72.200 Raziskovalna in razvojna de-**

¹² Razumevanje razlike med izrazoma »namen objekta« in »namen gradnje« je tako, kot ga vidim sam – zakonodajalec bi moral biti mnogo jasnejši, predvsem če trdi, da ni spremembe med ZGO-1 in GZ kljub zapisani razliki ter precej podrobno zapisanim definicijam v 2. členu GZ (2017).

¹³ Recimo v mnenju predsednika ZAPS g. Tomaža Krištofa v PP29, časnik DELO, 12. 10. 2019.

¹⁴ Dopis IZS št. 0147-0691/2019-2 z dne 14. 8. 2019.

¹⁵ UL FA ne šteje med konkurenčno dejavnost R 90.030 Umetniško ustvarjanje, če so izvedena umetniška dela ali stvaritve nujne za razvoj stroke ali pedagoškega dela posameznika.

in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije,¹⁶ M 72.2 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike.¹⁷

b) UL FGG: **M 71.111 Arhitekturno projektiranje, M 71.112 Krajinsko arhitekturno, urbanistično in drugo projektiranje**, M 72.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije, M 72.200 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike.

Zanimivo, da UL FA arhitekturnega projektiranja (M 71.111) ter krajinskoarhitekturnega, urbanističnega in drugega projektiranja (M 71.112) ne navaja med dejavnostmi, ki bi bile v nasprotju interesov, čeprav druge članice UL to izrecno navedejo kot dejavnost pri sebi – ne le UL FGG (M 71.111 in M 71.112), temveč tudi

UL BF (M 71.111 in M 71.112) in UL FF (le M 71.112). Morda je to tudi razlog, da se UL FA ni vpisala na seznam gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost, kot je to storila UL FGG.

Facit: profesorji, zaposleni na UL FA, lahko projektirajo in izvajajo dejavnosti po GZ (2017), le da tega ne opravljajo preko fakultete, čeprav je UL FA registrirana za tako dejavnost, ampak se UL FA ni dala vpisati na seznam gospodarskih družb pri IZS in zato te dejavnosti ni na UL uvrstila na seznam dejavnosti, ki bi bile v konfliktu interesov. Zanimiva rešitev, ki kliče po ustrezni spremembi ureditve konflikta interesov na Univerzi v Ljubljani na področju dejavnosti povezanih z graditvijo objektov. Še toliko bolj, ker vlogo vodje projekta, ki je »sporna« v novi gradbeni zakonodaji, pooblaščen gradbeni

inženir, zaposlen na Univerzi v Ljubljani, mora opravljati preko univerze zaradi siceršnjega konflikta interesov, zaposleni magistri arhitekture pa lahko taka dela opravijo izključno drugje, torej tudi v lastnih zasebnih podjetjih. Na vprašanje, ali so integriteta, avtonomija in avtoriteta pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja bolje ohranjene, če je strokovnjak zaposlen v javnem sektorju ali v lastnem privatnem podjetju, pa bomo morali še odgovoriti. Odgovor se skriva tudi v zavarovanju poklicne odgovornosti (odgovornosti za škodo v zvezi z opravljanjem svoje dejavnosti) pooblaščenih arhitektov in pooblaščenih inženirjev (14. člen (GZ, 2017)), predvsem v primeru kritja škode zaradi malomarnosti, napake ali opustitve dolžnosti. Tukaj imajo univerze kar nekaj dela, da uredijo to področje enako za vse.

6 • ANALIZA ŠTEVILA DIPLOMANTOV ARHITEKTURE IN GRADBENIŠTVA V OBDOBJU 2012–2018

Kriza v gospodarstvu in posledično (a še mnogo močneje) v gradbeništvu po letu 2009 se je močno poznala tudi v vpisni suši v gradbeništvu, na katero smo začeli opozarjati zgodaj.¹⁸ Lahko bi podrobno analizirali vpisna mesta na univerzah v Sloveniji na področju arhitekture in gradbeništva in ugotavljali zmanjševanje vpisnih mest na področju gradbeništva in ohranjanje vpisnih mest na področju arhitekture, kar je posledica tudi zanimanja

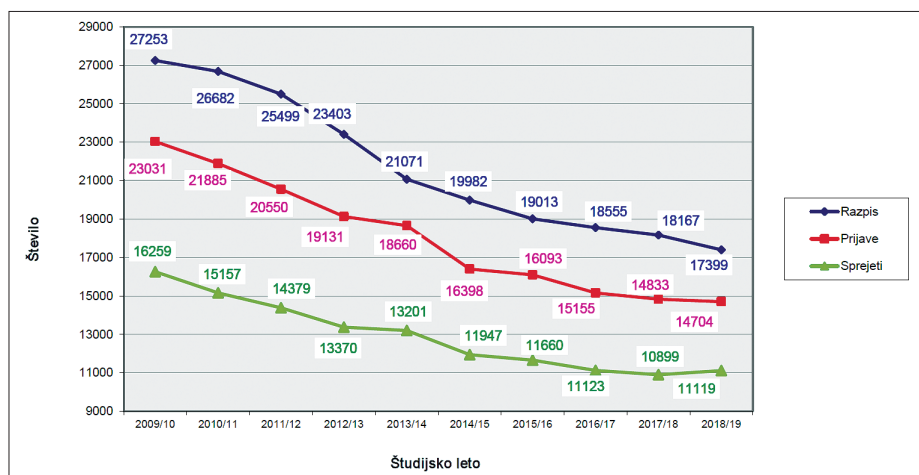
za poklice in zmanjševanja generacije, ki se je vpisovala v terciarno izobraževanje (UL, 2019).

Iz zadnje objavljene analize vpisov na študijske programe v Sloveniji za študijsko leto 2018/2019 povzemamo primerjavo razpisanih vpisnih mest, števila prijav in števila sprejetih v prvem prijavnem roku (slika 1). Razpisana vpisna mesta za študij na univerzah v Sloveniji so se v zadnjih 10 letih zmanjšala s 27.253

(2009/10) na 17.399 (2018/19) oziroma za dobro tretjino, število sprejetih v prvem prijavnem roku (kar kaže na največji interes za izbranim študijskim programom) pa se je zmanjšalo s 16.259 (2009/10) na 11.119 (2018/19) oziroma za slabo tretjino.

Ker je za trg dela bolj pomembno, koliko diplomantov je končalo posamezni študijski program, pogledimo porazdelitev števila diplomantov predbolonjskih in bolonjskih študijskih programov na področju arhitekture (in urbanizma) ter gradbeništva (in vodarstva) na dveh največjih ponudnikih tovrstnih študijskih programov v Sloveniji: Univerze v Ljubljani (Fakultete za arhitekturo – UL FA in Fakultete za gradbeništvo in geodezijo – UL FGG) in Univerze v Mariboru (Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo – UM FGPA oziroma njene predhodnice do 2016, tj. Fakultete za gradbeništvo – UM FG) (preglednici 2 in 3).

Komentarja menim, da ni treba dajati, saj številke govorijo same za sebe. Število magistrstov inženirjev arhitekture – mag. inž. arh. (skupaj z magistri inženirji arhitekti urbanisti: mag. inž. arh. urb.) v zadnjih desetih letih močno prehitava število magistrstov inženirjev gradbeništva – mag. inž. grad. (tudi skupaj z magistri inženirji okoljskega gradbeništva – mag. inž. okol. grad. in

Slika 1 • Primerjava razpisanih vpisnih mest, števila prijav in števila sprejetih v prvem prijavnem roku (povzeto po (UL, 2019) grafikon 16).

¹⁶ Dejansko gre za M 71.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije.

¹⁷ Dejansko gre za M 72.200 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike – te dejavnosti v Prilogi 2 Statuta UL pri UL FA ne zasledimo.

¹⁸ Prispevek v časniku DELO dne 4. 9. 2012 z naslovom »Po hidrološki še vpisna suša« je obravnaval zmanjšanje vpisa na študij vodarstva in komunalnega inženirstva.

leto zaključka	543 arhitektura (modul arhitektura)	543 arhitektura (modul urbanizem)	543 arhitektura (modul notranje oblikovanje)	1375 arhitektura	337 arhitektura	17180 urbanizem
	UL FA	UL FA	UL FA	UL FA	UM (FG)PA	UL FA
2012	81	9	12	39	2	0
2013	93	11	8	22	4	0
2014	56	5	5	75	4	0
2015	32	4	10	98	32	0
2016	140	17	34	107	26	0
2017	0	0	0	107	22	0
2018	0	0	0	128	25	9
vsota	402	46	69	576	115	9
skupaj arhitektura		1093				
skupaj urbanizem		55				

magistri inženirji stavbarstva – mag. inž. stavb.). Se potem lahko vprašamo, ali ni zadnja prenova gradbene zakonodaje v Sloveniji v veliki meri tudi posledica tega stanja in posledično poskusa arhitekturne stroke ob njeni močni kulturni in umetniški podstati prevzeti določeno vlogo inženirstva in posebej gradbeništva, ker se razmerja na trgu delovne sile spreminjajo med arhitekti in (gradbenimi) inženirji. Kdor bo želel odgovoriti na to vprašanje, bo moral še analizirati trg brezposelnih in potrebe slovenskega gospodarstva po arhitektih in gradbenikih.

Preglednica 2 • Pregled števila diplomantov predbolonjskih in bolonjskih študijskih programov na področju arhitekture in urbanizma v obdobju od 2012 do 2018 (vir: MIZŠ, eVŠ).

leto zaključka	550 gradbeništvo	879 gradbeništvo	592 gradbeništvo	62 VKI	533 VOI oz. okoljsko gradbeništvo	880 stavbarstvo	335 gradbeništvo
	UL FGG	UL FGG	UM (FG)PA	UL FGG	UL FGG	UL FGG	UM (FG)PA
2012	77	0	27	17	0	0	0
2013	88	2	9	23	0	1	8
2014	58	2	8	32	1	2	15
2015	48	12	2	19	5	3	15
2016	76	25	18	62	10	7	23
2017	0	42	0	0	16	7	26
2018	0	30	0	0	19	12	25
vsota	347	113	64	153	51	32	112
skupaj gradbeništvo	636						
skupaj vodarstvo	204						
skupaj stavbarstvo	32						

VOI – vodarstvo in okoljsko inženirstvo

Preglednica 3 • Pregled števila diplomantov predbolonjskih in bolonjskih študijskih programov na področju gradbeništva, vodarstva in stavbarstva v obdobju od 2012 do 2018 (vir: MIZŠ, eVŠ).

7 • SKLEP

Če sprejemamo nov Gradbeni zakon v duhu njegovega imena, da gre res za zakon o graditvi objektov v novi preobleki in ne le za stavbni zakon, so nujni popravki prenovljene gradbene zakonodaje:

- Prenehati z medsebojnim obtoževanjem (predvsem po medijih), saj je nujna argumentirana izmenjava mnenj, kjer naj konstruktivno (!) vlogo prevzame ZAPS in IZS, MOP pa nepristransko (!) vlogo predlagatelja spremembe gradbene zakonodaje in odločevalca s strokovnimi argumenti ter prepoznavno politično odgovornostjo za predlagane zakonodajne rešitve v dobro vseh strok in slovenske družbe. V tem duhu bi moral MOP nemudoma preklicati obvezno navodilo upravnim enotam, kdo je lahko vodja projekta za stavbe iz junija 2019, saj nima pravne osnove (laik bi rekel, da je nezakonit).
- Za vodjo projekta imenovati enakovredno pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja, brez navedbe o prevladujoči stroki glede na namen gradnje, ter tako omogočati vsem strokam, ki so dejansko že do sedaj opravljale to vlogo, prevzeti vlogo vodje projekta tudi po novi gradbeni zakonodaji brez omejevanja na posamezne vrste stavb in inženirskih objektov. Name-

sto izključevanja in omejevanja omogočati arhitektom in inženirjem enakovredno sodelovanje ob striktni odgovornosti vseh deležnikov in zakonsko poudarjeni vlogi projektanta, ki imenuje vodjo projekta. Tukaj ne moremo zaobiti zahteve po primerni ravni strokovnega znanja naročnika in projektanta, ki ga naročnik izbere!

- Istočasno z brisanjem določbe o prevladujoči stroki uveljaviti spremembo zakonodaje, ki bo vodji projekta naložila tudi odgovornost ob usklajevanju izdelave projektne dokumentacije, ki je sicer naložena pooblaščenim inženirjem, izdelovalcem posamezne vrste projektne dokumentacije. Vzporedno s to spremembo tudi doreči odprto vprašanje avtorskih pravic vodje projekta v odnosu do avtorske pravice izdelovalcev posameznih načrtov (tudi projektov arhitekture).
- V gradbeno zakonodajo ponovno umestiti proces revidiranja projektov (projektne dokumentacije).
- V terciarno izobraževanje čim prej umestiti interdisciplinarni magistrski študijski program, ki bo izobraževal za potrebe vodenja projektov v skladu z najnovejšimi trendi in tehnologijami na področju graditve objektov in ki bo postopoma prevzemal

vlogo vodenja projektov od pooblaščenih arhitektov in pooblaščenih inženirjev skladno s svojimi znanji in odgovornostjo, kar bi seveda zahtevalo formalno regulacijo tega poklica – danes reguliranega poklica »vodja projekta« ne poznamo!

- Spremeniti opis poklicnih nalog pooblaščenih inženirjev (4. člen, ZAID, 2017) na način, da bodo opisi medsebojno usklajeni glede na raven in podrobnost opisa med posameznimi profili pooblaščenih inženirjev.
- Razmisliti o zahtevanih kompetencah (kompetenčni profil) za posamezno področje dela pooblaščenega inženirja, da ne bo to le spisek predmetov (predmetnih področij) na študijskih programih prve in druge bolonjske stopnje (oziroma enovitih magistrskih študijskih programih), temveč k temu dodati opis kompetenc in znanj, ki jih morajo izkazovati pooblaščeni inženirji posameznega področja. Dobra osnova za tak opis so lahko referenčni okviri, ki so jih za bolonjske študijske programe na področju gradbeništva razvili v Nemčiji (ASBau, 2018). Za magistrske študijske programe druge stopnje takih referenčnih okvirov ne načrtujejo in študijski programi so v tem smislu deregulirani in lahko ponudijo na velikem nemškem izobraževalnem trgu zelo različne (in specializirane) profile magistrstov gradbeništva.

8 • ZAHVALA

Krajša različica prispevka je bila predstavljena na 5. dnevih gradbenega prava 14. novembra 2019 v Laškem in je izšla v zborniku tega strokovnega srečanja, ki ga je pripravil Urad-

ni list Republike Slovenije. Za njihovo delno podporo pri pripravi strokovnega gradiva, prikazanega v tem prispevku, se avtor prispevka najlepše zahvaljuje Uradnemu listu RS.

9 • LITERATURA

ASBau, Akkreditierungsverbund für Studiengänge des Bauwesens, e.V., Referenzrahmen für Studeingänge des Bauingenieurwesens (Bachelor), Berlin. 36 str. https://www.asbau.org/dl/ASBau_RR_2018_dl.pdf, 2018.

GZ, Gradbeni zakon. Uradni list RS št. 61/17 z dne 2. 11. 2017.

IZS, Inženirska zbornica Slovenije, Komentar k izdanemu pojasnilu MOP za vodenje projektiranja, <http://www.izs.si/izpostavljena-novica/komentar-k-izdanemu-pojasnilu-mop-za-vodenje-projektiranja-2577/>, 1. 7. 2019.

Krajcar, Š., Kryžanowski, Š., Starec, M. (2018) Ravnanje v primeru poseganja v obstoječe avtorsko delo (shematsko) – Priloga h kodeksu ZAPS, Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije, Ljubljana, 3 str., 2018.

Kranjc, S., Avtorska pravica v arhitekturi, Zbornica za arhitekturo in prostor, Ljubljana, 32 str., https://www.zaps.si/img/admin/file/avtorska%20pravica/Zaps_avtorske%20pravice%20v%20arh-2014-spread-2.pdf, 2014.

- Kodeks, Kodeks poklicne etike arhitektov, krajinskih arhitektov in prostorskih načrtovalcev, https://www.zaps.si/img/admin/file/AKTI%20ZAPS/2_Kodeks%20ZAPS_URL%206-2005.pdf, Uradni list RS št. 6/05 z dne 21. 1. 2005.
- Pravilnik, Pravilnik o izogibanju nasprotjem interesov in pogojih za opravljanje dela izven Univerze v Ljubljani – neuradno prečiščeno besedilo, 7. str., <https://www.uni-lj.si/mma/npbdeloiizvenul11052018/2018051110390377/>, 2018.
- Seznam, Seznam gospodarskih subjektov, ki opravljajo arhitekturno in inženirsko dejavnost. Inženirska zbornica Slovenije, <http://www.izs.si/imeniki-seznami/seznam-gospodarskih-subjektov-ki-opravljajo-arhitekturno-in-inzenirsko-dejavnost/>, 2019.
- Statut, Statut Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-01-3898/statut-zbornice-za-arhitekturo-in-prostor-slovenije>, Uradni list RS št. 81/18 z dne 14. 12. 2018.
- Statut, Statut Univerze v Ljubljani – čistopis, neuradno prečiščeno besedilo. 77 str., https://www.uni-lj.si/mma/statut_ul__cistopis,_neuradno_precisceno_besedilo_z_dne_27_7_2019/2019072609004168/, 2019.
- UL, Univerza v Ljubljani, visokošolska prijavno-informacijska služba, Analiza prijave in vpisa, Študijsko leto 2018/2019, 536 str., februar 2019.
- Vrhovec, A., Naj bo vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir? <https://www.delo.si/mnenja/gostujoce-pero/naj-bo-vodja-gradnje-arhitekt-ali-gradbeni-inzenir-232152.htm>, Delo, str. 3, 29. 9. 2019.
- ZAI, Zakon o arhitekturni in inženirski dejavnosti, https://www.uradni-list.si/_pdf/2017/Ur/u2017061.pdf, Uradni list RS št. 61/17 z dne 2. 11. 2017.
- ZGO-1, Zakon o graditvi objektov, Uradni list RS, št. 110/02 z dne 18. 12. 2002.
- ZGO-1A, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov, Uradni list RS št. 47/04 z dne 30. 4. 2004.
- ZGO-1B, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov, Uradni list RS št. 126/07 z dne 31. 12. 2007.
- ZGO-1C, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o graditvi objektov. Uradni list RS št. 108/09 z dne 28. 12. 2009.
- ZGO-1-NPB16, Zakon o graditvi objektov – neuradno prečiščeno besedilo, <https://zakonodaja.com/zakon/zgo-1>, 2019.
- Žižič, B. (ur.), Arhitektura za ljudi: arhitekturna politika Slovenije, Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Ljubljana, 44 str., https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/ARHITEKTURA/df0797cb33/Arhitektura_za_ljudi_SLO_2018-05-21.pdf, 2018.